

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2010-4-189
Karar Sayısı : **10-75/ 1541-595**
Karar Tarihi : 2.12.2010

(Önaraştırma)

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Nurettin KALDIRIMCI
Üyeler : Doç. Dr. Mustafa ATEŞ, Mehmet Akif ERSİN,
İsmail Hakkı KARAKELLE, Doç. Dr. Cevdet İlhan GÜNAY,
Murat ÇETİNKAYA, Reşit GÜRPINAR

B. RAPORTÖRLER : Metin HASSU, Hale GÜNDÜZ

C. BAŞVURAN : Gizlilik talebi bulunmaktadır.

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILANLAR : Sakarya Yerbilimleri Jeofizik Jeoloji İnşaat Tic. San. Ltd. Şti.
Cumhuriyet Mah. Kayın Sok. No:19 Adapazarı/Sakarya

E. DOSYA KONUSU: Sakarya ilinde faaliyet gösteren Sakarya Yerbilimleri Jeofizik Jeoloji İnşaat Tic. San. Ltd. Şti. (Sakarya Yerbilimleri)'nin aynı pazarda faaliyet gösteren şirketleri taşeronu olarak çalışmaya zorladığı iddiası.

F. İDDİALARIN ÖZETİ: Başvuruda, Sakarya ilinde faaliyet gösteren Sakarya Yerbilimleri'nin aynı ilde faaliyet gösteren jeoloji mühendisliği firmalarını kendi taşeron firması olarak çalışmaya zorladığı ileri sürülmektedir. Bunun yanı sıra anılan şirketin;

- Pazara yeni giren ve serbest çalışan küçük firmaları taahhütnamelerle kendine bağlayarak fiyat ve proje sayısı konusunda bağımsız karar alma imkânlarını ortadan kaldırdığı,

- Jeoloji Mühendisleri Odasındaki gücünü kullanarak kendisi ile çalışmayan mühendislerin proje onaylarını geciktirdiği ve jeolojik ölçümler için gerekli ekipmanlara ulaşmalarını güçleştirdiği

öne sürülmektedir.

G. DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 20.7.2010 tarih ve 5691 sayı ile giren başvuru üzerine hazırlanan 14.9.2010 tarih ve 2010-4-189/İİ-10-378.HG sayılı İlk İnceleme Raporu, 23.9.2010 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve soruşturma açılmasına gerek olup olmadığının belirlenmesi amacıyla, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 40/1. maddesi uyarınca önaraştırma yapılmasına 10-60/1257-M sayı ile karar verilmiştir.

İlgili karar uyarınca düzenlenen 23.11.2010 tarih ve 2010-4-189/ÖA-10-257.MH sayılı Önaraştırma Raporu 29.11.2010 tarih ve REK.0.08.00.00-110/420 sayılı Başkanlık önergesi ile 10-75 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da;

- Şikâyete konu Taahhütname'nin münhasırlığı düzenleyen 1. maddesindeki taahhüt veren firmalara Sakarya ilindeki Parsel Bazlı Zemin Etüt Raporu işlerinin tümünü Sakarya Yerbilimleri adına yapma yükümlülüğü getiren hükmün kaldırılması gerektiği,

- Sakarya Yerbilimleri'nin Taahhütname yoluyla teşebbüsleri Jeoloji Mühendisleri Odasınca belirlenen asgari ücret tarifesi üzerinden hizmet vermeye zorlamasının, fiyatları asgari ücrette sabitlemesi ve üzerine çıkılması serbestliğini engelleyebileceği dikkate alınarak, Taahhütname'nin 2. maddesinin "asgari fiyat tarifesinin üzerine çıkılabileceği" şeklinde yeniden düzenlemesi gerektiği,

10-75/ 1541-595

50 - Taahhütname'nin 3. maddesinde "Taahhüt veren şirketin, ortaklık yapısında bulunan mevcut ortaklarının, Sakarya ili sınırları içinde Parsel Bazında Zemin Etüt Raporu işi yapmak amaçlı, bir başka şirkete ortak olarak katılmasının, yeni bir şirket veya şahıs firması kurarak veya başkaca hiçbir yöntemle zemin etüdü işi yapmayacaklarını garanti altına alınmasının" pazardaki potansiyel rekabeti azaltacağı, bu nedenle ilgili sınırlandırmanın kaldırılması gerektiği,

- Taahhütname'nin 2. maddesinde yer alan proje sayısı sınırınının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırı olduğu, bununla birlikte, anılan hükmün fiilen uygulanmaması nedeniyle Sakarya Yer Bilimleri'ne soruşturma açılmasına gerek olmadığı, ancak ilgili hükmün ve Taahhütname'ye uyulmaması durumunda karşılaşılabilecek yaptırımları düzenleyen maddenin kaldırılması gerektiği,

60 - 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü bendi uyarınca 30 günlük süre verilerek bahsi geçen değişikliklerin yapılması yönünde bir uyarı yazısı gönderilmesinin yerinde olacağı,

- Başvuruda yer alan diğer iddialar ilişkin herhangi bir işlem yapılmasına gerek olmadığı ve söz konusu iddiaların reddedilmesi gerektiği görüşüne yer verilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

İncelemeye konu dosyanın içeriği ve yapılan şikâyetin jeoloji ve jeofizik mühendisliği hizmetlerinin alım ve satımına yönelik olması sebebiyle, ilgili ürün pazarı "jeoloji mühendisliği hizmetleri" olarak belirlenmiştir.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

70 Söz konusu hizmetlerin il bazında sunuluyor olması nedeniyle, ilgili coğrafi pazar "Sakarya ili" olarak tespit edilmiştir.

I.2. Yapılan Tespitler ve Deliller

I.2.1. Tespitler

80 Sakarya Yer Bilimleri hâlihazırda jeoloji ve jeofizik mühendisliği aracılık hizmetleri vermektedir. Teşebbüs söz konusu hizmeti verirken kendi personel ve ekipmanını kullanmamakta, gelen talepleri Taahhütname imzaladığı firmalara iletmektedir. Bir diğer ifadeyle inşaat mühendisleri, mimarlar ve halktan gelen zemin etüdü benzeri iş taleplerini jeoloji ve jeofizik mühendislik firmalarına iletmekte; bu firmalarda çalışan mühendisler proje çalışmasını yaparak Sakarya Yer Bilimleri'ne fatura etmekte, söz konusu teşebbüs de bu tutar üzerine kendi komisyonunu ekleyerek müşteriye fatura etmektedir.

Sakarya Yer Bilimleri dışında Sakarya ilinde faaliyet gösteren faaliyeti konusu Sakarya Yer Bilimleri ile örtüşen 34 adet teşebbüs bulunmaktadır. 34 teşebbüsün 22'si bir taahhütname imzalayarak Sakarya Yer Bilimleri ile çalışmaya başlamışlardır. Ancak civar illerde mukim teşebbüslerin Sakarya ilinde de hizmet vermesinin önünde bir engel bulunmamaktadır.

90 Raportörlerin, Sakarya Yer Bilimleri yetkilileri ile yaptıkları görüşmede, mühendislerin taahhütname imzalayarak mezkûr şirketle çalışmayı seçmesinin gerekçesi, kendileriyle çalışmak isteyen mühendislik firmalarının asgari fiyatı uygulayabilmek gibi bir avantajının olması şeklinde açıklanmıştır. Buna göre, serbest çalışan mühendisler fiyatlarda ciddi bir indirim yapmak durumunda kalmaktadırlar. Ancak faturalar

10-75/ 1541-595

uygulanmak durumunda olunan asgari ücret tarifesi üzerinden kesildiği için vergi de kesilen faturanın bedeli üzerinden ödenmek zorundadır. Vergiye Odaya ödenen sabit ücretler de eklendiğinde serbest çalışan firmaların yaptığı işin bedelinin maliyetini karşılayamaması gibi durumlar oluşmaktadır. Bu bakımdan Sakarya Yer Bilimleri'nin kurduğu taşeronluk sisteminin kendileriyle çalışan mühendisler bakımından önemli avantajları bulunmaktadır.

100 Yetkililer yukarıdaki hususlara ek olarak, mühendislerin kendileriyle çalışma zorunluluğunun bulunmadığını; nitekim bağımsız çalışan firmaların da bulunduğunu; bu firmaların düşük fiyatla çalışmaları nedeniyle önemli bir pazar payına sahip olduklarını; ayrıca ildeki üniversitenin de odaya bağlı olmaksızın çizim yaptığını belirtmişlerdir.

1.2.2. Sakarya Yer Bilimleri ile Diğer Firmalar Arasında İmzalanan Taahhütname

Taahhütname aşağıdaki şekildedir:

...

1.2.3. TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Sakarya Şubesi Yetkilisi ile Yapılan Görüşme

110 Raportörlerce, Sakarya Yer Bilimleri'nin uygulamalarının, jeoloji ve jeofizik mühendisliği hizmetlerinin alıcısı konumundaki inşaat mühendisleri üzerindeki etkilerinin anlaşılması bakımından, TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası Sakarya Şubesi yetkilisi ile bir görüşme yapılmıştır. Yetkili, Sakarya Yer Bilimleri'nin kendi iç işleyişinde proje dağılımını dengelemek için proje paylaştığı şeklinde bir duyum aldıklarını; ancak İnşaat Mühendisleri Odası üyelerinin, şirketle taahhütname imzalayan mühendislerle doğrudan çalışabilmeleri nedeniyle (inşaat mühendisleri jeoloji-jeofizik mühendisleri ile doğrudan bir hizmet alım ilişkisine girebilmektedirler), bu uygulamadan etkilenmediklerini; üyelerinin dilediği mühendisi seçme ve onunla çalışma imkânına sahip olduklarını; kota uygulaması sonucu, bazen jeoloji mühendisinin yoğun olduğu gerekçesiyle başka mühendise yönlendirilmeleri söz konusu olsa da kendilerinin söz konusu mühendisten memnun olmaları halinde çalışmaya devam etmelerinin önünde 120 bir engel bulunmadığını; dolayısıyla kota uygulamasının inşaat mühendislerinin, mühendis seçme imkânını kısıtlamadığını ifade etmiştir.

1.3. Değerlendirme

Başvuru konusu iddialar Sakarya Yer Bilimleri'nin piyasada serbest çalışan jeoloji ve jeofizik mühendislik hizmetleri veren firmaları bir taahhütname yoluyla kendine bağladığı; bu yolla pazarda asgari ücretin altında gerçekleşen fiyatları asgari ücret düzeyine çektiği; kendisi ile çalışan firmalara proje sayısına ilişkin sınırlama getirerek pazara yeni giren firmaların pazar payı elde etmesini engellediği ve kendisi ile çalışmak istemeyen firmaların faaliyetlerini zorlaştırdığı şeklindedir.

130 Sakarya Yer Bilimleri'nin Ana Sözleşmesi'nin Amaç ve Konu başlıklı 3. maddesinin birinci fıkrasında şirketin temel konusu "*her türlü taşınır ve taşınmaz inşaat, jeoloji, jeofizik mühendislik müşavirlik ve bu konularda her türlü danışmanlık hizmetini vermek*" şeklinde açıklanmaktadır. Bu bakımdan teşebbüsün faaliyet konusu pazardaki diğer jeoloji ve jeofizik mühendislik firmaları ile örtüşmektedir. Bununla birlikte Sakarya Yer Bilimleri fiili durumda doğrudan mühendislik hizmeti vermemekte ve belli bir komisyon karşılığında bu hizmeti veren küçük firmalar ile hizmetin alıcısı konumundaki inşaat mühendisleri, mimarlar vd. arasında aracılık yapmaktadır. Bir diğer anlatımla Sakarya Yer Bilimleri kendisine gelen jeolojik ve jeofizik hizmetlere ilişkin talepleri kendisi ile çalışan firmalara iletmemekte; bu firmalar da kendilerine ait olan veya kiraladıkları ekipmanlar ile ölçüm ve raporlama işini yaparak bu işi Sakarya Yer Bilimleri'ne fatura 140 etmektedir. Sakarya Yer Bilimleri bu fatura bedeline kendi komisyonunu ekleyerek bunu müşterilere fatura etmektedir. Özetle, anılan şirket müşteri ile jeoloji mühendisleri

10-75/ 1541-595

arasında aracılık görevi görmektedir. Dolayısıyla Sakarya Yer Bilimleri ile jeoloji mühendisleri arasında dikey bir ilişki bulunmakta olup bu ilişkiyi düzenlemek amacıyla taraflar yukarıda yer verilen Taahhüname'yi imzalamışlardır.

Üretim ve dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren teşebbüsler arasında belli bir mal veya hizmet alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmaların 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesindeki yasaklamadan grup olarak muaf tutulabilmesi için 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında muafiyetten yararlanabilecek durumda olması gerekmektedir.

150 Anılan Taahhüname'nin 1. maddesinde Taahhüt veren şirkete kendisine Sakarya ili sınırları içinde gelen Sakarya ilindeki Parsel Bazlı Zemin Etüt Raporu işlerinin tümünü Sakarya Yer Bilimleri adına yapma şartı getirilmiştir. Tek alıcıya sağlama yükümlülüğü içeren bu sınırlamanın 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında muafiyetten yararlanabilmesi için öncelikle "alıcının dikey anlaşma konusu malları ve hizmetleri aldığı pazardaki payının %40'ı aşmaması gerekmektedir. Bu kapsamda Sakarya Yer Bilimleri'nin alım pazarındaki payına ihtiyaç bulunmaktadır.

Aşağıdaki Tablo'da Sakarya'da faaliyet gösteren jeoloji ve jeofizik mühendisliği firmalarının 4.12.2009-22.11.2010 tarihleri arasında onaylanan proje sayılarına ve aylık ortalamalarına yer verilmiştir:

160

Tablo: Firma Proje Sayısı Bilgileri

Ticari Ünvanı	Onaylı Proje Sayısı (4.12.2009-22.11.2010)	Aylık Ortalama Proje Sayısı (Yaklaşık)	Pazar Payı (%)
<i>Avrasya Zemin Müh. Müş. Maden. İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti</i>
<i>Bayraktar Zemin Etüt Sondaj İnş. Ve Müh. Hiz. San. ve Tic. Ltd. Şti.</i>
<i>Çamdağ Otelcilik Turizm Jeoloji Müh. Müş. Ltd. Şti.</i>
<i>Ed-Zem Mühendislik</i>
<i>Ekim Sondaj</i>
<i>Forvet Mühendislik</i>
<i>Tok Mühendislik</i>
<i>Jeosis Müh. Ve Zemin Araştırma</i>
<i>Koc- Kar Mühendislik İnş. Taah. Zemin Turizm San. ve Tic. Ltd. Şti</i>
<i>Ova Mühendislik</i>
<i>Tömekçe İnş. Şehir Plancılığı Jeoloji Müh. Ve Müş. Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.</i>
<i>Üçler Müh.</i>
<i>Zekisu Müh. Hizmetleri</i>
<i>Zem-Ar Mühendislik</i>
<i>Uçar Mühendislik</i>
<i>Zemin 54</i>
<i>Jeotasarım 2000</i>
<i>Karasu Zemin</i>

10-75/ 1541-595

<i>Jeozemin</i>
<i>Bulut Zemin</i>
Şanlı Mühendislik
Uğandor Müh.
<i>Neka Mühendislik</i>
Toplam

Tablo'da yer verilen ve Çamdağ Otelcilik, Şanlı Mühendislik ve Uğandor Müh. dışında kalan firmalar Sakarya Yer Bilimleri ile Taahhütname imzalamış firmalardır. Tablo'dan görüleceği üzere Sakarya Yer Bilimleri hâlihazırda pazardaki alımların %... 'sini gerçekleştirmektedir. Bu bakımdan Sakarya Yer Bilimleri'nin alım payınının 2002/2 sayılı Tebliğ'de öngörülen eşiğin çok üzerinde gerçekleşmesi nedeniyle, Taahhütname anılan Tebliğ ile sağlanan muafiyetten faydalanamamaktadır.

170 Buna ilaveten Taahhütname'nin 2. maddesinde Taahhüt veren jeoloji mühendisliği firmalarına, Sakarya il sınırları içinde aldıkları parsel bazında zemin etüt raporu işlerini, asgari ücret tarifesiinden yapmak ve sekiz adedi geçmemek koşulu getirilmiştir. Taahhüt veren şirketin, sekiz adet iş sınırını geçmesi halinde, sınırı geçen kısmını asgari ücret tarifesiinden %... tenzilatla taahhüt alan şirkete yaptırma yükümlülüğü vardır.

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi ile *"Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri"* yasaklanmıştır. Bu kapsamda,

180 -Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi, ya da kontrolü,

- Mal veya hizmetin arz ya da talep miktarının kontrolü veya bunların piyasa dışında belirlenmesi

yasaklanan hallerdendir. Söz konusu Taahhütname'nin ilk iki maddesi 4054 sayılı Kanun'un yer verilen hükümleri ile örtüşmekte olup Taahhütname bu haliyle anılan Kanun'a aykırıdır.

190 Taahhütname'ye 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi kapsamında re'sen muafiyet değerlendirmesi yapılması durumunda, "ilgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabeti ortadan kalkmasına" ve "rekabetin zorunlu olandan fazla sınırlandırılmasına yol açtığı" belirlenen söz konusu hükümleri nedeniyle, bu metnin muafiyet alamayacağı sonucuna ulaşılmıştır.

Bununla birlikte Taahhütname'de getirilen fiyat ve sayı sınırınının pazardaki mevcut ve muhtemel etkilerinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Hatırlanacağı üzere TMMOB ve TMMOB'a bağlı odaların, çıkardıkları yönetmelikler aracılığı ile doğrudan yasal dayanağı olmadığı halde asgari ücret uygulaması söz konusu olabilmektedir. Bu durumu Rekabet Kurulu kararları da göstermiştir. İlk olarak İzmir Ticaret Odası ve bir serbest şehir plancısının başvurusu üzerine TMMOB ve TMMOB Şehir Plancıları Odası hakkında yürütülen soruşturma sonucunda 22.1.2002 tarih ve 02-04/40-21 sayılı kararında Rekabet Kurulu,

200 - TMMOB ve TMMOB'a bağlı Şehir Plancıları Odası'nın doğrudan yasal dayanağı olmadığı halde, asgari hizmet bedeli belirlenmesini zorunlu kılan ve bunun altında ücretle hizmet verilmesini yasaklayan karar ve uygulamalarınının 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine aykırı olduğuna,

10-75/ 1541-595

- Kanunun 9/1. maddesi uyarınca TMMOB ve Şehir Plancıları Odası'nın asgari ücretleri belirlemeye ilişkin uygulamalarına son verilmesine karar vermiştir.

210 Söz konusu karar taraflara 9.4.2003 tarihinde tebliğ edilmiş, taraflardan 60 günlük süre içerisinde asgari ücret uygulamalara ilişkin düzenlemelere son vermeleri istenmiştir. Bahsi geçen kararın ardından, TMMOB ve Şehir Plancıları Odası tarafından Kurul'un 22.1.2002 tarih ve 02-04/40-21 sayılı kararına karşı Danıştay 10. Dairesi nezdinde yürütmeyi durdurma talebiyle E:2003/2564 ve E:2003/2705 sayılı iki dava açılmış olup, anılan Daire dava konusu yönetmeliklerin hukuksal niteliklerini dikkate alarak yürütmenin durdurulması isteminin kabulüne karar vermiştir. Sonrasında Kurul'un TMMOB ve Şehir Plancıları Odası'na yönelik söz konusu kararı, Danıştay 13. Dairesi tarafından soruşturmacı üyenin karara katılımı nedeniyle usul yönünden 14.11.2006 günlü E:2005/1668 K:2006/4329 sayılı ve 8.7.2005 günlü E:2005/916 K:2005/3436 sayılı kararlarıyla iptal edilmiştir. Rekabet Kurulu tarafından soruşturmacı üyenin karara katılımı nedeniyle usul yönünden iptal edilen 22.1.2002 tarih ve 02-04/40-21 sayılı kararın yerine yeni bir karar alınmamış, Kurul 16.5.2007 tarih ve 07-41/453-M sayılı kararıyla TMMOB tarafından kendi birliklerine bağlı meslek odalarının asgari ücret tarifelerinin ve TMMOB üyesi olan Şehir Plancıları Odası'nca şehir plancılarının asgari ücret tarifelerinin belirlenmesine dayanak oluşturan ve 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'a aykırı bulunan yönetmeliklerin iptali için dava açılmasına ve bu konuda Başkanlığa yetki verilmesine karar verilmiştir. Ancak açılan davaların, Danıştay 13. Dairesi tarafından alınan 16.11.2007 günlü ve E:2007/10830 ve K:2007/7326 sayılı, 1.2.2008 günlü ve E: 2007/10829 K: 2008/1745 sayılı kararlarla, Kurum'un TMMOB ve TMMOB'a bağlı odalarca yapılan düzenlemelerin rekabeti engelleyici, bozucu veya kısıtlayıcı olduğunu ileri sürerek iptalleri için dava açma ehliyeti olmadığı sonucuna varılarak ehliyet yönünden reddine karar verilmiştir. Bunu sonucunda ise Rekabet Kurumu tarafından Danıştay 13. Dairesi'nce verilen söz konusu kararlar hakkında 7.1.2008 ve 4.4.2008 tarihlerinde Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu nezdinde temyiz edilmiş, ancak dava süreci henüz sonuçlanmamıştır.

220 Bu süreçte gelen şikâyetler üzerine mimar ve mühendis odalarının benzer uygulamalarına yönelik, çok sayıda önaraştırma yapılmış, ancak ilgili Danıştay kararından dolayı asgari ücret uygulamasına yönelik anlaşmaların, pazar paylaşımına yol açacak türden başka eylemler içermediği sürece, 4054 sayılı Kanun kapsamında ihlal teşkil etmeyeceği gerekçesiyle, ilgili teşebbüsler hakkında soruşturma açılmasına gerek olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

230 Bu çerçevede, Taahhütname'nin asgari ücretin uygulanmasını sağlamaya yönelik kısmının ihlal olarak değerlendirilemeyeceği, ancak teşebbüslerin asgari ücretin üzerine çıkmak istemlerinin de engellenmemesi gerektiği kanaatine varılmıştır. Dolayısıyla sektörün kendi özel durumu nedeniyle, Taahhütname'nin 2. maddesinin asgari ücretin altına inilmesini engellemeye yönelik olması, ihlal olarak değerlendirilemese de fiyatları asgari ücrette sabitlemesi 4054 sayılı Kanun'a aykırıdır.

240 Öte yandan Taahhütname'nin arzı kısıtlayabilecek nitelikteki 2. maddesinin pazardaki etkisinin ayrıca değerlendirilmesi gerekmektedir. Yukarıda da yer verildiği üzere Taahhütname'de taahhüt veren teşebbüslere aylık sekiz iş yapabilme sınırı getirilmiş ve bunun aşılması durumunda "sınırı aşan firmanın Jeoloji Mühendisleri Odası'nın belirlemiş olduğu asgari ücret tarifesinden %... tenzilatla taahhüt alan şirkete yaptırmayı taahhüt edeceği" düzenlenmiştir.

250 Bu çeşit bir arz kısıtlamasının pazarda oluşacak fiyatlar üzerinde artma yönünde bir etki doğurması muhtemel olmakla birlikte, yol açabileceği etki sadece fiyatlarla sınırlı değildir. Fiyatlar yanında proje sınırı hizmet alıcılarının tercihlerini de sınırlandırabilecektir. Sekiz adet işle sınırlandırılmış mühendisten hizmet talebinde bulunulması halinde iş sınırı gerekçesiyle, bu talebin reddedilmesi söz konusu olabilecektir. Dolayısıyla

10-75/ 1541-595

pazarda yoğunlaşma doğurup fiyat rekabetini azaltabileceği gibi tüketici tercihlerini kısıtlayabilecektir.

260 Bununla birlikte Sakarya Yer Bilimleri'nde yapılan incelemede Şirket Müdürü "Taahhütname'de iş sınırı getirilmiş olmasına karşın fiili durumda böyle bir sınırlamanın söz konusu olmadığını firmaların diledikleri kadar iş yapma olanağına sahip olduklarını ve kotanın aşılması durumunda ödenmesi kararlaştırılan %...'lık bedelin de uygulanmadığını" ifade etmiştir. Şirket Müdürü'nün bu beyanı Taahhütname'nin imzalandığı tarih olan 4.12.2010 tarihinden bugüne kadar, Sakarya Jeoloji Mühendisleri Odasında onaylanan proje sayıları ile karşılaştırılmıştır.

270 Yukarıda yer verilen Tablo'dan görüleceği üzere söz konusu firmalar arasında aylık 8 adet proje sınırın üzerine çıkan firmalar olmuştur. Özellikle Bayraktar Zemin Etüt Sondaj İnş. Ve Müh. Hiz. San. ve Tic. Ltd. Şti.'in (Bayraktar Zemin) proje sayısı getirilen sınırın oldukça üzerinde gerçekleşmiştir. Ancak Bayraktar Zemin 30.4.2010 tarihinde asgari ücret tarifesine uymak istemediği için Taahhütname'de verdiği sözleri tek yanlı olarak sona erdirdiğini beyan etmiştir. Bu durum üzerine Sakarya Yer Bilimleri tarafından dava edilmiştir. Bayraktar Zemin'in Taahhütname'ye uymaktan vazgeçmesindeki temel gerekçe, asgari ücret tarifesine bağlı kalmak istememesidir. Dolayısıyla dava konusu işlemin getirilen iş sınırlamasıyla bir ilgisi bulunmamaktadır.

Öte Yandan Başvuru'daki iddialardan biri de Sakarya Yer Bilimleri ile çalışmak istemeyen firmaların Jeoloji Mühendisleri Odasındaki proje onaylarının geciktirildiğidir. Nitekim Talip BAYRAKTAR tarafından gönderilen belgede de bu husus üzerinde durulmaktadır. Ancak yine aynı belgeden bu durumun geçmişte Sakarya Yer Bilimleri Şirket Müdürü olan İlker TÖMEKÇE'nin aynı zamanda Sakarya JMO'nun il temsilcisi olmasından kaynaklandığı Oda'ya giden şikâyetler ardından görevden alınması ile bu sıkıntıların sona erdiği anlaşılmaktadır.

280 Bir diğer iddia olan Sakarya Yer Bilimleri'nin kendisi ile çalışmayan firmaların ekipman kullanımını zorlaştırdığı hususu da incelenmiştir. Sakarya Yer Bilimleri Müdürü İlker TÖMEKÇE ile yapılan görüşmede Sakarya Yer Bilimleri'nin jeoloji mühendisliği hizmeti vermeyip aracılık yapması nedeniyle "kendine ait ekipmanı olmadığı, aynı zamanda ekipman sağlayan şirketler ile sözleşmesel ticari bir ilişki veya yasal bir bağlarının bulunmadığı, mühendislerin kendi ekipmanlarını kendileri temin ettiği ve eğer bir sorun çıktıysa bu taraflar arasındaki ticari ilişkiden kaynaklandığı" ifade edilmiştir. Sakarya Yer Bilimleri'nin kendine ait ekipmanı ve ilgili ürün pazarında doğrudan faaliyetinin olmaması nedeniyle (alım gücünü kullanarak) rakiplerinin faaliyetini zorlaştıramayacağı kanaatine varılmıştır.

290 Diğer taraftan şikâyete konu olmamakla birlikte Taahhütname'nin 3. maddesinde "Taahhüt veren şirketin, ortaklık yapısında bulunan mevcut ortaklarının, Sakarya ili sınırları içinde Parsel Bazında Zemin Etüt Raporu işi yapmak amaçlı, bir başka şirkete ortak olarak katılmasının, yeni bir şirket veya şahıs firması kurarak veya başkaca hiçbir yöntemle zemin etüdü işi yapmayacaklarını garanti altına alınmasının" pazardaki rekabet azaltacağı değerlendirilmektedir.

Bu çerçevede Taahhütname'nin 2. maddesinde fiyatları asgari ücrette sabitlemesinin ve iş sayısını sekiz ile sınırlanmasını piyasadaki fiyat rekabetini ortadan kaldıracığına, arzın kısıtlanması yoluyla fiyatların artmasına ve müşteri tercihlerinin kısıtlanmasına yol açabileceği düşünüldüğünden, Taahhütname'nin bu haliyle 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında yasaklanabilecek nitelikte olduğu kanaatine varılmıştır.

300 Bununla birlikte, anılan maddenin fiilen uygulanmaması nedeniyle Sakarya Yer Bilimleri'ne 4054 sayılı Kanun'un 9/3. maddesi uyarınca 30 günlük süre verilerek Taahhütname'de yer alan ilgili maddesinin ve Taahhütname'ye uyulmaması durumunda karşılaşılabilecek yaptırımları düzenleyen maddenin kaldırılması gerektiği aksi takdirde

10-75/ 1541-595

hakkında soruşturma açılacağı yönünde bir uyarı yazısı gönderilmesinin yerinde olacağı düşünülmektedir.

J. SONUÇ

Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre;

1- Dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca bu aşamada soruşturma açılmasına gerek olmadığına

310 2- Bununla birlikte; Sakarya Yerbilimleri Jeofizik Jeoloji İnşaat Tic. San. Ltd. Şti.'nin pazardaki diğer mühendislik firmaları ile imzaladığı

- Taahhütname'nin münhasırlığı düzenleyen 1. maddesinde yer verilen ve taahhüt veren firmalara Sakarya ilindeki Parsel Bazlı Zemin Etüt Raporu işlerinin tümünü Sakarya Yerbilimleri Jeofizik Jeoloji İnşaat Tic. San. Ltd. Şti. adına yapma yükümlülüğü getiren hükmün kaldırılması,

- Taahhütname'nin 2. maddesinin "asgari fiyat tarifesinin üzerine çıkılabileceği" şeklinde yeniden düzenlenmesi ve bu maddede yer verilen proje sayısı sınırının kaldırılması,

320 - Taahhütname'nin 3. maddesinde düzenlenen "Taahhüt veren şirketin, ortaklık yapısında bulunan mevcut ortaklarının, Sakarya ili sınırları içinde Parsel Bazında Zemin Etüt Raporu işi yapmak amaçlı, bir başka şirkete ortak olarak katılmayacaklarının, yeni bir şirket veya şahıs firması kurarak veya başkaca hiçbir yöntemle zemin etüdü işi yapmayacaklarının garanti altına alınması" şeklindeki sınırlamanın kaldırılması,

- Taahhütname'ye uyulmaması durumunda karşılaşılabilecek yaptırımları düzenleyen 4. maddenin kaldırılması

için gerekli işlemlerin gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde yapılarak Kurum'a tevsik edilmesi, aksi takdirde haklarında 4054 sayılı Kanun çerçevesinde işlem başlatılacağı hususlarında 4054 sayılı Kanun'un 9. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca adı geçen teşebbüse görüş bildirilmesini teminen Başkanlığın görevlendirilmesine

OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.